

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

კაბენი

კაბენი, ქართული ხუროთმოძღვრების ძეგლი, სამონასტრო კომპლექსი. მდებარეობს მდ. ასურეთისწყლის ხეობაში, სოფ. კიკეთის მახლობლად (ამჟამად თბილისის შემადგენლობაში, მთაწმინდის რ-ნი).

კომპლექსში შედიოდა:

კაბენის მონასტრის ზღუდის გარეთ მდებარე - დარბაზული ეკლესია. XII-XIII სს.

ღვთისმშობლის მიძინების დიდი გუმბათოვანი ტაძარი, სვიმონ მესვეტისა და მიქელ მთავარანგელოზის მცირე დარბაზული ეკლესიები. შემორჩენილი ნახატებისა და ფოტოსურათების მიხედვით კ-ის ტაძარი XIII ს. I ნახ. ქართ. ხუროთმოძღვრების თვალსაჩინო ძეგლი იყო. იგი მცირე ცვლილებებით იმეორებდა ბეთანიის გუმბათოვანი ტაძრის გეგმას (შიგა სივრცის საკითხიც იმდაგვარადვე იყო გადანწყვეტილი), მაგრამ, ამავე დროს, არსებითად განსხვავდებოდა მისგან ფასადების მორთულობის სისტემით, რ-იც სამთავის-იკორთის ტაძართა დეკორ. სისტემას

იმეორებდა. მონასტრის ზღუდის გარეთ, ჩრდ.-აღმ-ით, ნატეხი ქვით ნაგები მომცრო დარბაზული ეკლესია დგას. ფასადები მოპირკეთებულია მოყვითალო ქვის კარგად გათლილი კვადრებით. მორთულობა შესრულებულია XII-XIII სს-ში შემუშავებული დეკორ. სისტემის მიხედვით. აღმ. ფასადის წარწერიდან ირკვევა, რომ ვინმე გიორგის ვაჟებს - „კ-ეს (კვირიკე?), ნიკოლოზს, ვასილს, ოქროპირსა და გრიგოლს" - თამარ მეფის დროს (XII ს. დასასრ. - XIII ს. დასაწყ.) დაუმთავრებიათ ადრე დაწყებული ეკლესიის მშენებლობა.

ლიტ.: შ მ ე რ ლ ი ნ გ რ. ო., დ ო ლ ი დ ზ ე ვ. ო., ბ ა რ ნ ა ვ ე ლ ი თ. ვ., ო კ რ ე ს ტ ნ ო ს თ ი
თ ბ ი ლ ი ს ი. არ ხ ი ტ ე კ ტ უ რ ნ ო ს რ ე მ ა რ ე ბ ა, თ ბ., 1960.

შ. საღარაძე
